

29 oktober 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.J.A. Nijssen, advocaat te Leiden,

tegen:

wijlen **[naam]**,

geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van Congregatie van de Priesters van het Heilig
Hart van Jezus.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 2 mei 2014.

Op 24 juni 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat van de congregatie.

Op 24 september 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote, mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.J.A. Nijssen.

Namens de Congregatie is verschenen [naam], waarnemend Provinciaal Overste van de congregatie met bijstand van mr. Baetens.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin van vijf kinderen, waarvan hij de oudste is. Toen klager tien jaar oud was, overleed zijn vader. Dit had een grote impact op het gezin, ook op financieel gebied. Klager kon goed leren, maar er was te weinig geld om hem een goede opleiding te laten volgen. Dit heeft ertoe geleid dat klager in 1959, hij was 14 jaar oud, naar [instelling] in [plaats] ging. Klager verbleef daar op afdeling 9 met ongeveer 20 andere jongens. Deze afdeling stond onder leiding van aangeklaagde.

De jongens die op afdeling 9 zaten, zaten buiten [instelling] op school. Van afdeling 9 was klager de enige die naar de katholieke HBS in [plaats] ging. Alle andere jongens gingen naar het gemeentelijk lyceum in de [straat] te [plaats]. Klager had afwijkende schooltijden, waardoor hij vaak als enige jongen in [instelling] was als de andere jongens op school zaten.

Op een dag, klager zat alleen in de zaal te lezen/huiswerk te maken, werd klager door aangeklaagde naar boven geroepen. Waarom klager naar boven moest komen weet klager tot op de dag van vandaag niet. Als jongens officieel straf kregen, werden ze naar het cachot gestuurd in de kelder van het internaat. Klager heeft nooit in het cachot gezeten. Hij moest naar de kamer van aangeklaagde komen, welke was gelegen tussen de slaapzalen van afdeling 9 en afdeling 10. Klager herinnert zich dat aangeklaagde anders gekleed was dan normaal. Aangeklaagde droeg een broek en een overhemd met opgestroopte mouwen in plaats van zijn toog. Toen klager op de kamer van aangeklaagde aangekomen was, moest hij van aangeklaagde zijn broek laten zakken en op zijn buik over de stoelleuning gaan liggen. Vervolgens werd klager met een rieten (wandel)stok circa 20 keer op zijn blote billen geslagen. Klager durfde niet naar achter te kijken en hoopte dat het snel voorbij zou zijn. Op enig moment stopte aangeklaagde met het slaan. Klager hoorde aangeklaagde hijgen. Hij dacht dat aangeklaagde moe was van het slaan. In de beleving van klager was aangeklaagde immers al een oude man. Omdat klager dacht dat aangeklaagde klaar was met slaan, wilde klager opstaan. Aangeklaagde duwde klager echter meteen terug op de stoelleuning en gaf hem weer slaag. Op een zeker moment was aangeklaagde klaar en mocht klager zijn broek weer omhoog trekken en terug naar beneden gaan. Uitleg waarom hij slaag kreeg, heeft klager nooit gekregen.

Klager heeft dan ook nooit goed begrepen waarom hij slaag kreeg van aangeklaagde. Op latere leeftijd is bij klager het idee ontstaan dat het slaan seksueel getint was. Dit idee is bij klager ontstaan, omdat er geen enkele aanleiding bestond om hem te straffen en hij aangeklaagde hoorde hijgen. Of aangeklaagde zichzelf tijdens het slaan van klager aan het aftrekken was, weet klager niet, omdat hij niet naar achteren durfde te kijken wanneer hij geslagen werd door aangeklaagde.

In de jaren dat aangeklaagde op [instelling] verbleef (in de jaren 1959-1963) is klager tientallen keren door aangeklaagde op de hiervoor omschreven wijze misbruikt. Dit gebeurde niet wekelijks, maar er zat wel een zekere frequentie in. Het gebeurde met name als er geen andere jongens in [instelling] aanwezig waren.

2.2. Klager stelt dat hij als gevolg van het misbruik door aangeklaagde een verknipt gedragspatroon heeft ontwikkeld. Zo heeft klager moeite met gezag en heeft klager er moeite mee zich te verweren als hij ergens van beschuldigd wordt.

2.3. Klager wenst erkenning te krijgen voor hetgeen hem destijds door aangeklaagde is aangedaan. Dit is belangrijk voor klager in het kader van de verwerking van het misbruik. Voorts hoopt klager dat zijn verhaal een bijdrage kan leveren aan een goede waarheidsvinding, waarbij zijn verhaal ondersteunend zou kunnen zijn in andere klachten jegens aangeklaagde.

Klager wenst financieel gecompenseerd te worden voor het leed dat hem door aangeklaagde aan is gedaan.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft in zijn schriftelijke reactie gesteld dat de klacht van klager zich richt op het louter toepassen van geweld. Het toedienen van stokslagen is naar zijn aard geen handeling waarvan gezegd kan worden dat daarin zonder meer een seksuele lading besloten ligt. Pas achteraf bezien heeft klager het handelen van aangeklaagde ingevuld als gericht op de bevrediging van de seksuele

behoeften van aangeklaagde. Dit is een subjectieve interpretatie achteraf. Het door klager gestelde misbruik kan niet worden ondergebracht onder de definitie van seksueel misbruik zoals gegeven in de Procedure. Klager dient dan ook niet-ontvankelijk te worden verklaard in zijn klacht, aldus mr. Baetens.

Subsidiar heeft mr. Baetens gesteld dat uit onderzoek naar de levensloop van aangeklaagde niets is gebleken dat kan wijzen op misbruik gepleegd door aangeklaagde. Daarbij is de klacht van klager de enige die jegens aangeklaagde is ingediend. Steunbewijs is niet aanwezig. Mocht worden geoordeeld dat wel sprake is van seksueel misbruik, dan dient de klacht op grond van het ontbreken van enig steunbewijs niet gegrond te worden verklaard.

Ter zitting heeft [plaatsvervangend overste] aan klager duidelijk gemaakt dat hij het verschrikkelijk vindt wat klager is overkomen.

4. De beoordeling

De ontvankelijkheid van de klacht

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. De Klachtencommissie zal alvorens aan een inhoudelijke beoordeling toe te kunnen komen eerst de vraag moeten beantwoorden of de gestelde gedragingen vallen onder de definitie van seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure. De handelingen waarover klager klaagt hebben uit het volgende bestaan: Klager moest zijn broek laten zakken en voorover over een stoelleuning gaan liggen. Vervolgens sloeg aangeklaagde met een rieten (wandel)stok op de blote billen van aangeklaagde. Klager hoorde dat aangeklaagde hierbij aan het hijgen was.

4.3. Hoewel het geven van slaag in beginsel geen seksueel misbruik oplevert in de zin van de Procedure, is de Klachtencommissie in dezen van oordeel dat de handelingen zoals door klager omschreven wel gekwalificeerd kunnen worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure, indien aannemelijk is dat er geen enkele aanleiding is om iemand te straffen en zich bovendien omstandigheden voordoen als door klager geschetst, namelijk dat de persoon die geslagen wordt in de puberfase is en dan ook nog de broek en kennelijk ook de onderbroek moet laten zakken.

Bij het ontbreken van een straf- of correctiecomponent en voorts gelet op de leeftijd van een betrokkene als klager en tevens in aanmerking genomen dat die persoon de broek en onderbroek moet laten zakken, is de Klachtencommissie derhalve van oordeel dat de handelingen waarover klager klaagt kunnen worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Klager is dus ontvankelijk in zijn klacht ten aanzien van het gestelde seksuele misbruik.

De aannemelijkheid van de klacht

4.4. De verklaring van klager ter zitting is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. De Klachtencommissie heeft geen enkele aanleiding om de verklaring van klager niet te geloven. Zijn verhaal en de wijze waarop hij zijn verhaal ter zitting heeft verteld, heeft haar bijzonder geraakt.

4.5. Echter, in de onderhavige zaak zijn geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager dat hij door aangeklaagde seksueel is misbruikt voldoende kunnen ondersteunen, hetgeen voor een gegronde verklaring van de klacht essentieel is.

Een steunbewijs dient in de eerste plaats specifiek van aard en controleerbaar te zijn. Dat wil zeggen dat het betrekking moet hebben op het door de aangeklaagde individueel gepleegde seksueel misbruik van de klager persoonlijk. Het sterkste bewijs is dat van iemand die persoonlijk aanwezig was bij het misbruik of aan wie klager het direct heeft verteld. Een dergelijke situatie doet zich zelden voor. Het seksueel misbruik kan echter ook aannemelijk gemaakt worden - en dat komt vaker voor - in de vorm van een verklaring over soortgelijk misbruik van een ander slachtoffer van dezelfde aangeklaagde of door een verklaring van een derde persoon, bijvoorbeeld een familielid, vriend of hulpverlener aan wie het slachtoffer in een vroeg stadium heeft verteld over het misbruik. In dat soort steunbewijs dient de aannemelijkheid van de klacht van klager ook te kunnen worden gevonden.

In onderhavige zaak is als steunbewijs in het dossier een formulier 'Toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs' gevoegd onder nummer 2012T740(6). Uit deze verklaring komt onder meer naar voren dat aangeklaagde vergaand seksueel misbruik heeft gepleegd ten aanzien van de desbetreffende klager, maar ook dat hij geen geweldpleger was. Deze verklaring is onvoldoende om als steunbewijs te dienen. Immers, uit bovengenoemde verklaring volgt ook dat aangeklaagde geen geweldpleger was, hetgeen haaks staat op het verhaal van klager.

Voor het overige zijn er in het dossier geen andere stukken aanwezig die steunbewijs kunnen bijbrengen.

4.6. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegronde kan worden verklaard; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

Indien in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die de klacht ten aanzien van aangeklaagde ondersteunen dan bestaat voor klager de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus de klacht niet gegronde te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 29 oktober 2014 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.